

REGULACIJA ENERGETSKOG SEKTORA U REPUBLICI HRVATSKOJ

izv. prof. dr. sc. Marko Šikić, Pravni
fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Energetski zakoni iz 2001.

- Donošenje paketa „energetskih zakona“ 2001., kao dio zacrtane reforme energetskog sektora, korjenito je izmijenilo pravni režim uređenja energetskog sektora Republike Hrvatske.
- Energetski sektor su do tada činili potvrđeni međunarodni ugovori za područje energetike te cijeli niz propisa različitih pravnih područja (komunalno gospodarstvo, rudarstvo, koncesije, robne zalihe, građenje i prostorno planiranje, zaštita okoliša, tržišno natjecanje i dr.).

Energetski zakoni iz 2001.

- U srpnju 2001. Hrvatski sabor usvojio je pet novih zakona:
Zakon o energiji,
Zakon o regulaciji energetske djelatnosti,
Zakon o tržištu električne energije,
Zakon o tržištu plina te
Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata.
- Navedeni zakoni stupili su na snagu u siječnju 2002.

Energetski zakoni iz 2001.

- Donošenjem energetskega zakona iz 2001. stvorene su temeljne pretpostavke za otvaranje energetskega tržišta Republike Hrvatske i poboljšanje kvalitete energetske usluge te usklađenje ovog specifičnog pravnog područja s direktivama Europske unije.

Kasniji razvoj uređenja energetskeg sektora

- Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi električnom energijom donesen je 2004.
- Naknadno je donesen i cijeli niz provedbenih propisa koji su, zajedno sa zakonima, uspostavili složeni sustav (ne uvijek jasnih i preciznih) pravnih pravila kojima je uređeno ustrojstvo i poslovanje energetskeg sektora.

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora - Zakoni

- Zakon o energiji (NN 120/12, 14/14, 95/15, 102/15, 68/18)
- Zakon o regulaciji energetskeg djelatnosti (NN 120/12, 68/18)
- Zakon o tržištu električne energije (NN 22/13, 95/15, 102/15, 68/18)
- Zakon o tržištu plina (NN 18/18)
- Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata (NN 19/14, 73/17)

Pozitivno-pravno uređenje energetskog sektora - Zakoni

- Zakon o tržištu toplinske energije (NN 80/13, 14/14, 102/14, 95/15, 76/18)
- Zakon o terminalu za ukapljeni prirodni plin (NN 57/18)
- Zakon o biogorivima za prijevoz (NN 65/09, 145/10, 26/11, 144/12, 94/18)
- Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji (NN 100/15, 111/18)
- Zakon o energetskej učinkovitosti (NN 127/14, 116/18)
- Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (NN 120/16)

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora - ostali “opći” energetske propisi

- Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09)
- Pravilnik o energetskej bilanci (NN 33/03)
- Uredba o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava (NN 95/15)

Zakon o energiji

- **Zakon o energiji** uređuje pitanja i odnose koji su od zajedničkog interesa za sve energetske djelatnosti i koji su vezani za više oblika energije (mjere za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njezinu učinkovitu proizvodnju i korištenje, akti kojima se utvrđuje i na temelju kojih se provodi energetska politika i planiranje energetskog razvitka obavljanje energetskih djelatnosti (tržište ili javna sluga) osnovna pitanja obavljanja energetskih djelatnosti) dok ostali zakoni uređuju pojedine segmente odnosno pojedina energetska tržišta (električna energija, plin, nafta i naftni derivati, biogoriva , toplinska energija, obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost).

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – električna energija

- **Zakon o tržištu električne energije**
- Podzakonski propisi:
 - Metodologija za određivanje iznosa tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu električnom energijom
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za zajamčenu opskrbu električnom energijom
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju električne energije
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije
 - Odluka o naknadi za organiziranje tržišta električne energije
 - Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije
 - Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije
 - Odluka o naknadi za obnovljive izvore energije i visokoučinkovitu kogeneraciju
 - Uredba o uspostavi sustava jamstva podrijetla električne energije
 - Odluka o iznosu naknada za sudjelovanje u sustavu jamstva podrijetla električne energije

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – električna energija

- Pravila o korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta
- Pravila nestandardnih usluga HOPS-a i Cjenik nestandardnih usluga HOPS-a
- Metodologija za određivanje iznosa tarifnih stavki za distribuciju električne energije
- Metodologija za određivanje iznosa tarifnih stavki za prijenos električne energije
- Pravila organiziranja tržišta električne energije
- Metodologija za određivanje cijena za obračun električne energije uravnoteženja
- Metodologija za određivanje cijena za pružanje usluge uravnoteženja
- Metodologija utvrđivanja podrijetla električne energije
- Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava
- Metodologija za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga
- Metodologija utvrđivanja naknade za priključenje na elektroenergetsku mrežu novih korisnika mreže i za povećanje priključne snage postojećih korisnika mreže
- Odluka o iznosu naknade za priključenje na elektroenergetsku mrežu i za povećanje priključne snage

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – električna energija

- Mrežna pravila distribucijskog sustava
- Mrežna pravila prijenosnog sustava
- Pravila o promjeni opskrbljivača električnom energijom
- Uredba o izdavanju energetskeg suglasnosti i utvrđivanju uvjeta i rokova priključenja na elektroenergetsku mrežu
- Opći uvjeti za korištenje mreže i opskrbu električnom energijom
- Odluka o visini naknade za korištenje prostora koje koriste proizvodna postrojenja za proizvodnju električne energije
- Pravila nestandardnih usluga ODS-a
- Pravila o korištenju registra jamstava podrijetla električne energije
- Pravila primjene nadomjesnih krivulja opterećenja
- Odluka o određivanju tijela odgovornog za koordinaciju postupka izdavanja dozvola za projekte od zajedničkog interesa u energetskeg sektoru
- Uredba o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava

Pozitivno-pravno uređenje energetskog sektora – električna energija

- Uredba o mjesečnom iznosu naknade za ugroženog kupca energenata, načinu sudjelovanja u podmirenju troškova energenata korisnika naknade i postupanju nadležnih centara za socijalnu skrb
- Pravila postupanja u slučaju prekoračenja snage povlaštenog proizvođača električne energije
- Uvjeti kvalitete opskrbe električnom energijom
- Kriteriji za izdavanje suglasnosti za izgradnju i pogon izravnih vodova
- Pravila o priključenju na distribucijsku mrežu
- Pravila o priključenju na prijenosnu mrežu
- Uredba o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitim kogeneracija
- Uredba o udjelu u neto isporučenoj električnoj energiji povlaštenih proizvođača kojeg

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – plin

- **Zakon o tržištu plina**
- **Zakon o terminalu za ukapljeni prirodni plin**

- Podzakonskih propisi:
 - Opći uvjeti opskrbe plinom
 - Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava
 - Pravila o organizaciji tržišta plina
 - Mrežna pravila transportnog sustava
 - Pravila korištenja sustava skladišta plina
 - Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom za razdoblje od 1. travnja do 31. prosinca 2019. te za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2020.
 - Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za distribuciju plina
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju plina
 - Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za transport plina

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – plin

- Odluka o iznosu tarifnih stavki za transport plina
- Odluka o indikativnim iznosima tarifnih stavki za transport plina
- Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za skladištenje plina
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za skladištenje plina
- Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za prihvata i otpremu ukapljenog prirodnog plina
- Odluka o indikativnim iznosima tarifnih stavki za prihvata i otpremu ukapljenog prirodnog plina
- Metodologija utvrđivanja naknade za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta
- Odluka o naknadi za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta za regulacijsko razdoblje 2017. - 2021. godina
- Metodologija utvrđivanja cijene nestandardnih usluga za transport plina, distribuciju plina, skladištenje plina, prihvata i otpremu ukapljenog prirodnog plina i javnu uslugu opskrbe plinom
- Odluka o prosječnim cijenama radnog sata za pružatelje nestandardnih usluga u sektoru plina za drugo regulacijsko razdoblje 2017.-2021.

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – plin

- Odluka o naknadi za organiziranje tržišta plina
- Uredba o visini i načinu plaćanja naknade za koncesiju za distribuciju plina i koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava
- Uredba o kriterijima za stjecanje statusa zaštićenog kupca u uvjetima kriznih stanja u opskrbi plinom
- Odluka o donošenju Plana intervencije o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom Republike Hrvatske
- Kriteriji za izdavanje suglasnosti za izgradnju i pogon izravnog plinovoda
- Pravila korištenja terminala za ukapljeni prirodni plin

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – nafta

- **Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata**
- Podzakonski propisi:
- Plan intervencije u slučaju izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata
- Pravilnik o podacima koje su energetske subjekte dužni dostavljati Ministarstvu
- Plan osiguranja, dinamike formiranja i zadržavanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, organizacije skladištenja i regionalnog rasporeda
- Pravilnik o izračunu prosječnog dnevnog neto uvoza, odnosno unosa, prosječne dnevne potrošnje i količina zaliha nafte i naftnih derivata

Pozitivno-pravno uređenje energetskog sektora – biogoriva

- **Zakon o biogorivima za prijevoz**
- Podzakonski propisi:
 - Pravilnik o mjerama za poticanje korištenja biogoriva u prijevozu
 - Uredba o posebnoj naknadi za okoliš zbog nestavljanja biogoriva na tržište i zbog nesmanjivanja emisije stakleničkih plinova
 - Pravilnik o utvrđivanju prosječnih energetske vrijednosti goriva
 - Pravilnik o načinu i uvjetima primjene zahtjeva održivosti u proizvodnji i korištenju biogoriva

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – toplinska energija

- **Zakon o tržištu toplinske energije**
- Podzakonski propisi:
 - Opći uvjeti za opskrbu toplinskom energijom
 - Opći uvjeti za isporuku toplinske energije
 - Mrežna pravila za distribuciju toplinske energije
 - Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije
 - Metodologija utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije
 - Metodologija za utvrđivanje naknade za priključenje na toplinsku distribucijsku mrežu i za povećanje priključne snage
 - Pravilnik o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralni toplinski sustav Slavonija, za energetske subjekt Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4, Slavonski Brod
 - Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralni toplinski sustav Slavonija, za energetske subjekt Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4, Slavonski Brod

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – toplinska energija

- Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralne toplinske sustave Borovo Naselje i Olajnica za energetske subjekt Tehnoston d.o.o., Dr. Franje Tuđmana 23, Vukovar
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralne toplinske sustave Borovo Naselje i Olajnica za energetske subjekt Tehnoston d.o.o., Dr. Franje Tuđmana 23, Vukovar
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralne toplinske sustave Gornja Vežica, Vojak i Krnjevo za energetske subjekt Energo d.o.o., Dolac 14, Rijeka
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralne toplinske sustave Gornja Vežica, Vojak i Krnjevo za energetske subjekt Energo d.o.o., Dolac 14, Rijeka
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralni toplinski sustav Karlovac, za energetske subjekt Gradska toplana d.o.o., Tina Ujevića 7, Karlovac
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralni toplinski sustav Karlovac, za energetske subjekt Gradska toplana d.o.o., Tina Ujevića 7, Karlovac

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – toplinska energija

- Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralne toplinske sustave Zagreb, Osijek i Sisak, za energetske subjekt HEP - Proizvodnja d.o.o., Ulica grada Vukovara 37, Zagreb
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralne toplinske sustave Zagreb, Osijek i Sisak za energetske subjekt HEP - Toplinarstvo d.o.o., Miševečka 15/a, Zagreb
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije za centralne toplinske sustave Dubrava, Velika Gorica i Samobor za energetske subjekt HEP - Toplinarstvo d.o.o., Miševečka 15/a, Zagreb
- Odluka o iznosu tarifnih stavki za distribuciju toplinske energije za centralne toplinske sustave Dubrava, Velika Gorica i Samobor za energetske subjekt HEP - Toplinarstvo d.o.o., Miševečka 15/a, Zagreb
- Odluka o postupku provjere kriterija za izuzeće od obveze i izrade analize koristi i troškova proizvodnih postrojenja za proizvodnju električne i toplinske energije koja se koriste kod vršnih opterećenja i postrojenja za proizvodnju rezervne električne energije
- Uredba o visini i načinu plaćanja naknade za koncesiju za distribuciju toplinske energije i koncesiju za izgradnju energetskih objekata za distribuciju toplinske energije

Pozitivno-pravno uređenje energetskeg sektora – regulacija

- **Zakon o regulaciji energetskeg djelatnosti**
- Podzakonski propisi:
 - Statut Hrvatske energetske regulatorne agencije
 - Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetskeg djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetskeg djelatnosti
 - Odluka o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetskeg djelatnosti
 - Odluka o načinu i postupku vođenja razdvojenog računovodstva energetskeg subjekata

Najvažnija javnopravna tijela u sustavu regulacije energetskeg sektora u RH

- Hrvatski sabor
- Vlada Republike Hrvatske
- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
- Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA)
- Hrvatski operator tržišta energije d.o.o. (HROTE)
- Agencija za ugljikovodike (AZU)
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost